

บทความวิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคงของอาเซียนรายสัปดาห์

ฉบับที่ ๔๗/๕๗ (๑ - ๗ ก.ย.๕๗)

เส้นประ ๙ เส้น ขนวนเหตุแห่งความขัดแย้งคู่ใหม่ ระหว่างจีนกับอินโดนีเซีย

๒๐.. อินโดนีเซียประกาศท้าทายจีน ไม่ยอมรับแผนที่เส้นประ ๙ เส้น ที่พาดผ่านเกาะนาคูนา ตามที่จีนอ้างกรรมสิทธิ์ครอบครองทะเลจีนใต้ ส่วนจีนต้องการรักษาความสัมพันธ์ที่ดีต่ออาเซียน แต่ขณะเดียวกันก็ต้องการแสดงความเป็นประเทศมหาอำนาจให้ประจักษ์ เหตุการณ์ดังกล่าวทำให้อินโดนีเซียสูญเสียตำแหน่งผู้ไกลเกลี่ยระหว่างจีนและประเทศสมาชิกอาเซียน ส่งผลให้สถานการณ์ความตึงเครียดในทะเลจีนใต้มีแนวโน้มที่จะเพิ่มสูงขึ้น ... ๐๘

เส้นประ ๙ เส้น “Nine - Dash Line” เป็นแผนที่เรียงเส้นกันเป็นตัว U ในพื้นที่ทะเลจีนใต้ ที่จีนเสนอขึ้นเพื่อเป้าหมายทางการเมืองและเป็นกุศโลบายมุ่งครอบครองทะเลฝั่งตะวันออก แนวเส้นประดังกล่าวเลียบตามชายฝั่งทะเลภาคกลางของเวียดนามประมาณ ๕๐ - ๑๐๐ กิโลเมตร ลงไปทางใต้ผ่านเกาะปาลาวันและครอบคลุมน่านน้ำส่วนหนึ่งของฟิลิปปินส์และสิ้นสุดลงที่ช่องแคบลูซอนระหว่างฟิลิปปินส์และไต้หวัน

ที่ผ่านมาประชาคมโลกไม่ให้การยอมรับในแผนที่เส้นประ ๙ เส้น โดยเห็นว่าจีนประกาศโดยพลการและไม่มีเหตุผลประการสำคัญจีนไม่สามารถอธิบายถึงความเป็นมาของแผนที่เส้นประได้ ในพ.ศ. ๒๕๕๕ จีนได้เพิ่มแผนที่เส้นประ ๙ เส้น ลงในหนังสือเดินทางเล่มใหม่ของจีน โดยรวมเอาพื้นที่เกาะนาคูนาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหมู่เกาะรีเยาประเทศอินโดนีเซียเข้าไปในแผนที่เส้นประ ๙ เส้นด้วย จึงดูเหมือนว่าจีนได้อ้างกรรมสิทธิ์การครอบครองพื้นที่บางส่วนของหมู่เกาะรีเยา ทำให้อินโดนีเซียออกมาประกาศ

อย่างเป็นทางการเมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๕๗ ว่าไม่ยอมรับแผนที่เส้นประ ๙ เส้นของจีน จากกรณีดังกล่าวทำให้จุดยืนของอินโดนีเซียจากที่เคยเป็นกลาง ได้หันมาเข้าข้างประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่อ้างกรรมสิทธิ์ในเขตพื้นที่ทะเลจีนใต้ ส่งผลให้ความตึงเครียดในทะเลจีนใต้มีแนวโน้มที่จะเพิ่มสูงขึ้นไปอีก

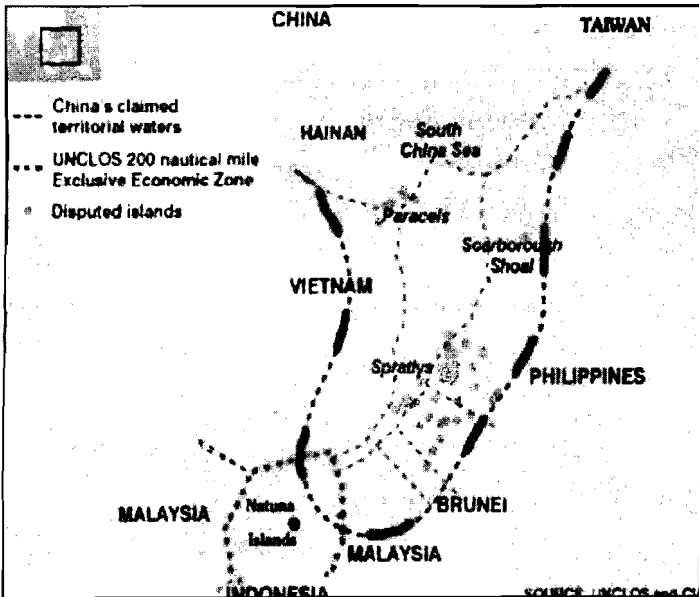
๒๑ ผลกระทบที่เกิดขึ้น

๑. ด้านการทหาร

มีนาคม ๒๕๕๗ สำนักข่าว IHS Jane's รายงานว่า กองทัพอินโดนีเซียตัดสินใจขยายการปฏิบัติการทางอากาศและปรับปรุงฐานทัพอากาศราโนให้ทันสมัยเพื่อนำเครื่องบินขับไล่ Sukhoi, Su - 27 และ Su - 30 มาเสริมกำลังบนเกาะนาคูนา และเพื่อเตรียมความพร้อมรับมือกับเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นจากความตึงเครียดที่เพิ่มขึ้นในเขตพื้นที่ทะเลจีนใต้

พลเรือจัตวา ฟาห์รุ โซนิ เจ้าหน้าทีระดับอาวุโสคนหนึ่งของกระทรวงกลาโหมอินโดนีเซีย กล่าวว่า “จีนอ้างว่าน่านน้ำนาคูนาเป็นน่านน้ำอาณาเขตของจีน การอ้างตามอำเภอใจนี้เกี่ยวข้องกับข้อพิพาทเหนือหมู่เกาะสแปรตลีย์และพาราเซลระหว่างจีนและฟิลิปปินส์ ข้อพิพาทนี้จะส่งผลกระทบอย่างมากต่อการรักษาความปลอดภัยในน่านน้ำนาคูนา”

แม้ว่าอินโดนีเซียจะเพิ่มกำลังทหารเพื่อรักษาความปลอดภัยและเตรียมรับมือกับสถานการณ์ดังกล่าว แต่พลเอกโมเอลโดโก ผู้บัญชาการทหารสูงสุดของอินโดนีเซียย้ำว่าอินโดนีเซียยังคงสนับสนุนนโยบายปราศจากสงคราม แต่พฤติกรรมของจีนที่คุกคามในพื้นที่ทะเลจีนใต้เป็นการแสดงเจตนาของจีนในฐานะประเทศมหาอำนาจดาวรุ่งที่จะทำให้อินโดนีเซียต้องเลือกอยู่ฝ่ายเดียวกับสหรัฐฯ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

แผนที่เส้นประ ๙ เส้น (เส้นสีแดง) ที่พาดผ่านเกาะนาคูนาของอินโดนีเซีย

๒. ด้านความร่วมมือระหว่างประเทศ

อินโดนีเซียและจีนไม่เคยมีข้อพิพาทเรื่องอาณาเขตกันมาก่อน และในอดีตที่ผ่านมาอินโดนีเซียก็ไม่เคยอ้างกรรมสิทธิ์ในเขตพื้นที่ทะเลจีนใต้ ประการสำคัญอินโดนีเซียยังเป็นประเทศผู้ใกล้ชิดข้อพิพาทในทะเลจีนใต้ และในปัจจุบันกำลังร่วมมือกับจีนเพื่อจัดทำแผนการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศอีกด้วย แต่เมื่อเกิดความขัดแย้งเรื่องแผนที่เส้นประ ๙ เส้น ที่พาดผ่านเกาะนาตุนา ทำให้อินโดนีเซียตระหนักได้ว่าในอนาคตจีนมีแนวโน้มที่จะใช้มาตรการเขตแสดงตนเพื่อการป้องกันทางอากาศ (Air Defense Identification Zone - ADIZ) ในทะเลจีนใต้ ทำให้อินโดนีเซียต้องเข้าไปพัวพันในข้อพิพาทนั้นด้วย แม้ว่าอินโดนีเซียจะต้องการหรือไม่ก็ตาม

ดังนั้น ภายใต้การปกครองของนายโจโก วิโดโด ประธานาธิบดี คนใหม่ของอินโดนีเซียจึงไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงการใช้ท่าทีที่แข็งกร้าวในการปกป้องสิทธิอาณาเขตของอินโดนีเซีย ทำให้ความเป็นกลางและการเป็นตัวแทนใกล้ชิดข้อพิพาทในทะเลจีนใต้ของอินโดนีเซียต้องจบสิ้นลง และเกิดคู่พิพาทคู่ใหม่ในทะเลจีนใต้

๒๑ ท่าทีของจีนต่อความสัมพันธ์กับอาเซียน

จากการประกาศอย่างแข็งกร้าวของอินโดนีเซียที่ไม่ยอมรับเส้นประ ๙ เส้น ทำให้จีนไม่แน่ใจว่าจะเลือกหนทางไหนดี ระหว่างความต้องการอย่างจริงจังและความยั่งยืนในการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศสมาชิกของอาเซียน ซึ่งผู้นำจีนตระหนักถึงความสำคัญยิ่งในการรักษาความสัมพันธ์ที่ดี เพื่อคงความมั่นใจของนักลงทุนและการเติบโตทางเศรษฐกิจ กับความมุ่งมั่นที่จะยืนยันสิทธิ์และความต้องการที่จะเป็นมหาอำนาจ โดยการประกาศครอบครองเขตพื้นที่ทะเลจีนใต้

เห็นได้ชัดเจนว่าจีนมีความพยายามที่จะครอบครองทะเลจีนใต้และในขณะเดียวกันก็ต้องการเป็นผู้รับผลประโยชน์จากการค้าในอาเซียน ทำให้จีนต้องใช้ยุทธศาสตร์และมาตรการหลายอย่างเพื่อให้ประเทศสมาชิกอาเซียนเห็นศักยภาพ และปฏิเสธไม่ได้ว่าจีนเป็นประเทศที่มีความสำคัญเท่าเทียมกับสหรัฐฯ

๒๒ โอกาสของไทยท่ามกลางความขัดแย้ง

นอกจากอินโดนีเซียจะได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่มีเศรษฐกิจขนาดใหญ่ที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แล้วยังเป็นประเทศที่ปกครองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยที่ใหญ่เป็นอันดับ ๓ ของโลก และมีความสัมพันธ์ที่ค่อนข้างสมดุลทั้งกับสหรัฐฯ และจีน นอกจากนี้ อินโดนีเซียยังมีผลประโยชน์โดยตรงในการใกล้ชิดข้อพิพาทในทะเลจีนใต้ แต่เมื่ออินโดนีเซียประกาศว่ามีความขัดแย้งทางทะเลกับจีน ทำให้เป็นโอกาสที่เหมาะสมและสำคัญที่ไทยจะแสดงบทบาทผู้นำของอาเซียนในการใช้มาตรการทางการทูต

...ความสวยงามของทรัพยากรธรรมชาติบนเกาะนาตุนา...
ที่มา: batu-sindu-natuna-indonesia

เพื่อสร้างความร่วมมือ และความมั่นคงร่วมกันระหว่างอาเซียน - จีน ประกอบกับในปัจจุบันสถานการณ์การเมืองของไทยเริ่มเข้าสู่ภาวะปกติ และมีแนวโน้มที่จะพัฒนาขึ้นในทุกด้าน ไทยจึงควรใช้โอกาสนี้ โน้มน้าวให้จีนผ่อนปรนท่าทีและหันกลับมาเพิ่มมูลค่าการค้าและการลงทุนในอาเซียนอย่างสร้างสรรค์อีกครั้ง เพื่อให้อาเซียนได้ทำการค้าการลงทุนกับจีนได้อย่างราบรื่นต่อไป

ดังนั้น โอกาสสำคัญของไทย คือ การยกระดับข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน - จีน ให้เป็นรูปธรรม ทั้งด้านการค้า สินค้า บริการ และการลงทุน เพื่อเปิดการค้าเสรีให้มากขึ้น โดยเฉพาะการขยายมูลค่าการค้าระหว่างกันให้ทะลุเป้าหมาย ๑ ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และการขยายการลงทุนจีน - อาเซียน ให้ทะลุมูลค่า ๑.๕ แสนล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ภายในปี ๒๐๒๐

๒๓ บทส่งท้าย

การเกิดความขัดแย้งไม่ได้แปลว่าทุกอย่างจะสิ้นสุด แต่ยังมีโอกาสที่จะประสานรอยร้าวที่เกิดขึ้นได้ เนื่องจากจีนเคยกล่าวไว้ว่าจีนไม่ได้มาคุกคามอาเซียน แต่จะเข้ามาพัฒนาและเป็นประเทศคู่ค้ากับอาเซียน ในขณะที่อินโดนีเซียก็มีนโยบายปราศจากสงครามและไม่ประสงค์ที่จะพิพาทกับจีน ดังนั้น การถอยคนละก้าวและเว้นวรรคเรื่องข้อพิพาท โดยหันหน้ามาพัฒนายุทธศาสตร์ทางการค้าระหว่างประเทศ จึงน่าจะเป็นผลดีที่สุดกับทุกฝ่าย

๒๔ อ้างอิง

มาร์ติน ซิฟฟ์. คอลัมน์ อินโดนีเซียมีท่าทีที่แข็งกร้าวขึ้นเกี่ยวกับทะเลจีนใต้. พฤษภาคม ๒๕๕๗. Asia Pacific defense FORUME. เข้าถึงใน <http://apdforum.com/th/artide/miap/articles/online/features/2014/05/07/indonesia-china-line>